MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF

EDWINA GRIMA

Seduta tal-25 ta' Frar, 2015

Appell Civili Numru. 217/2006/1

Richard Muscat

Vs

Karl Schembri

Il-Qorti,

Rat is-sentenza tas-07 ta’ Mejju 2012, fejn il-Qorti tal-Magistrati (Malta) ippronunzjat is-segwenti sentenza fl-ismijiet premessi:-

“**Il-Qorti,**

Rat il-verbal tas-seduta tas-7 ta' Marzu, 2007, fejn inqalet kontraversja bejn il-partijiet, setax l-attur jaghlaq ix-xhieda tieghu b'riserva, jew inkella defenittivament kif insista l-konvenut. L-argument tal-konvenut huwa li la darba l-attur jaghlaq l-istadju tieghu, ma ghandux ikun f'pozizzjoni li jerga' jiftah dak l-istadju wara li jkun sema' x-xhieda tal-konvenut, illi suppost tkun l-ahhar wahda biex taghlaq il-proceduri, u ghalhekk oggezzjona ghat-talba tal-attur illi jaghlaq l-istadju tieghu provizorjament.

Il-Qorti wara li semghet l-argumenti taz-zewg avukati, jidhrilha li hu prassi normali fil-Qrati taghna illi l-istadju tal-attur, jinghalaq b'riserva sakemm il-konvenut jaghlaq il-provi tieghu, imbaghad ikun jista' jigi dikjarat illi l-partijiet ma ghandhomx aktar provi xi jgibu. Huwa veru illi kif argumenta l-konvenut, l-oneru tal-provi jinsab fuq l-attur, li f'dan il-kaz irid jipprova l-ingurja. Min-naha tieghu l-konvenut irid jipprova illi l-fatti li kellu quddiemu dakinhar setgha ragonevolment iwasluh ghall-opinjoni illi hu esprima fl-artikolu in kwistjoni, ghalhekk f'din is-sitwazzjoni hemm dak li jghidulu 'legal burden' cioe' dak tal-attur illi jipprovdi lill-Qorti x-xhieda necessarji ghal konvinciment morali fuq bazi ta' probbilita' li l-azzjoni tieghu ghandha tirnexxi, pero' din m'hijiex l-unika tip ta' prova li tista' tingieb quddiem din il-Qorti, peress illi l-konvenut, jekk irid, jista' jgib il-provi tieghu wkoll, u f'dan il-kaz, hija l-prova illi l-fatti fuq xiex huma bbazati l-artikolu huma korretti. Dan huwa wkoll 'a legal burden', pero' hemm ukoll dak li huwa maghruf bhala 'the evidential burden', illi jista' jinkombi wkoll fuq l-attur, illi jipprovdi.

Ir-relazzjoni bejn dak li huwa msejjah 'the legal burden' u dak li msejjah 'the evidential burden', giet ahjar deskritta minn Sir Richard Eggleston fil-ktieb tieghu "Evidence, Proof and Probability", fejn jghid "It is often said that although the legal burden of proof remains throughout the trial where it was at the beginning, the evidential burden may shift from one party to the other. All this really means is that as a case proceeds, one party or the other, will produce evidence which, if it remained unchallenged, would entitle the party producing it to a decision in his favour. In this sense, it can be said to have shifted the burden of proof to the other party (pages 91 to 92)".

Ghalhekk l-attur jista' jsib ruhu f'sitwazzjoni sfavorevoli, jekk min-naha tieghu l-konvenut jgib xi prova, li jekk din tibqa' 'unchallenged' ikollu 'a decision in his favour'. F'dan il-procediment, huwa mportanti illi l-Qorti ssib bilanc u ssegwi l-proceduri ta gustizzja naturali, illi jinkludi 'audi alteram partem'. Dan ma jfissirx biss illi z-zewg partijiet ghandhom id-dritt igibu l-provi taghhom, b'margini stretti ta' procedura, minghajr ma parti tkun intitolata ggib prova ohra darba taghlaq l-istadju taghha, imma biex isir gustizzja, min jallega materja importanti ghall-meritu tal-kaz, il-parti l-ohra jkollha d-dritt illi taghmel il-kumenti taghha, biex b'hekk tirribatti 'the evidential burden' illi intefghet fuqha biex xhieda l-gdida. Dan apparti l-fatt illi l-Qorti mhijiex marbuta b'termini stretti ghal min ghandha tawtorizza jew ma tawtorizzax xhieda gdida, illi dejjem jibqa' ghad-deskrizzjoni tal-Gudikant illi jaghzel hu jakkordax talba simili jew.

Ghalhekk l-Qorti jidhrilha illi l-attur ghandu dritt illi jaghlaq il-provi tieghu b'riserva, mehud in konsiderazzjoni dak illi ghadu kif inghad, u tordna l-prosegwiment tal-kawza bis-smigh tal-provi tal-konvenut."

Aggravat b'din id-decizjoni, l-intimat Karl Schembri qieghed iressaq l-appell tieghu bis-segwenti aggravvji:

1. Illi l-Ewwel Qorti erronjament iddecidiet illi l-appellat ma kienx figura pubblika u dana ghaliex ma kienx ghadu iktar involut fil-kamp politiku. Illi l-appellat tul is-snin okkupa diversi karigi pubblici fosthom ta' Ambaxxatur u ta' kandidat ta' partit politiku u attivista fl-istess. Dana ghaliex persuna pubblika trid tissaporti hafna aktar kritika u attakki minn persuna privata u allura it-test f'kawzi ta' libell ghandu ikun wiehed differenti.

2. Illi fil-mertu l-Ewwel Qorti ghamlet apprezzament zbaljat tal-fatti li kellha quddiemha. Illi ghalkemm l-artikolista xi jiem wara li kiteb l-artikolu mertu tal-vertenza ghamel kjarifika ghal fatti rappurtati fis-sens

illi iben l-appellat ma kienx impjegat direttament mar-radju The Voice of the Mediterranean, izda kien impjegat ma' kumpanija li kienet taghmel xoghol ta' *IT networking* u *web design* ghall-imsemmi stazzjon tar-radju, madanakollu l-implikazzjonijiet kienu l-istess u dana ghaliex iben l-appellat gie impjegat mal-kumpanija u ftit wara inghata l-kuntratt tax-xoghol lil din il-kumpanija u meta ghalaq l-istazzjoni, l-impjieg ta' iben l-appellat ma' din il-kumpanija gie terminat fuq bazi ta' *redundancy*. Kien l-istess Awditur Generali fiz-zmien in kwistjoni li kien investiga dan il-fatt u irrimarka li tali agir ma kienx wiehed trasparenti.

3. L-appellat ma sofriex hsara irreperabbli bil-publikazzjoni mertu ta' dan l-appell u dana ghaliex l-agir tieghu xortawahda kien qed jigi investigat mill-Awditur Generali u ghalhekk din kienet diga storja li kienet fid-dominju pubbliku.

4. L-ammont ta' danni likwidati ta' €3000 mill-Ewwel Qorti huma ingusti. Illi fil-kawza l-ohra bin-numru 225/06 fejn l-appellat hassu malafamat b'artikolu iehor fuq l-istess tema, fuq provi u konsiderazzjonijiet identici, l-Ewwel Qorti illikwidat id-danni fl-ammont ta' €1000. Illi l-Ewwel Qorti lanqas hadet in konsiderazzjoni l-fatt illi l-appellanti kien skuza ruhu meta giet biex tillikwida d-danni ghaliex stqarret illi din ma kenitx saret tempestivament. Dan ma huwiex minnu billi l-kjarifika giet ippubblikata hekk kif l-appellanti gie innotifikat bil-kawza ta' libell odjerna. Finalment gjaladarba l-appellat ma sofra l-ebda dannu ghar-reputazzjoni tieghu in segwitu ghal din il-publikazzjoni u dana ghaliex d-dannu gabu hu fuqu innifsu tant illi kien anke gie assogettat ghall-iskrutinju ta'l-Awditur Generali, l-ammont ta' danni likwidati kien wiehed esagerat.

Illi bi twegiba ghall-ewwel aggravvju imressaq mil-appellanti, l-appellat iwiegeb illi l-punt akkademiku dwar jekk l-appellat kienx jikkwalifika bhala

persuna pubblika o meno fiz-zmien li gie ippubblikat l-artikolu mertu tal-kaz, ftit li xejn ghandu rilevanza u dan ghaliex l-artikolu ma jikkonsistiex f'opinjoni jew *valued judgment*, izda huwa rappurtagg ta' fatti inveritjieri u defamatorji. Illi l-Qorti hija tal-fehma illi l-appellat hawn ghandu ragun. Dan ghaliex il-punt tat-tluq illi ghandha issegwi il-Qorti meta tigi biex taghmel valutazzjoni ta' artikolu inkriminanti f'kawzi ta' libell huwa essenzjalment il-verifika dwar il-veracita tal-fatti irrappurtati. Ma hemmx dubbju illi l-artikolu ghandu bixra gurnalistika u mhux opinjonista.

"***F''materja ta' responsabilita` civili ghad-diffusjoni ta' nformazzjoni bil-mezz stampat, wiehed irid izomm dejjem in mira fl-analizi tal-kaz partikolari dawn l-aspetti:-***

(i) ir-rikostruzzjoni oggettiva tal-fatti;

(ii) il-valutazzjoni tal-kontenut tal-kitba;

(iii) id-dritt tal-kritika li kif minn dejjem gie awspikat ghandha tkun espressa fir-rispett tar-rekwizit ta' certa kontinenza u, ghaldaqstant, f'termini korretti u mizurati b'mod li ma titraxxendiex f'attakki personali virulent.

Dan ifisser illi ghall-iskop tal-iskriminanti huwa necessarju li l-istampat ikun jikkontjeni mhux biss il-verita` oggettiva tal-fatti izda wkoll il-korrettezza formali tal-esposizzjoni taghhom. Huwa impellenti ghalhekk illi qabel il-pubblikazzjoni l-fonti tal-istess fatti tigi diligentament valjata ghall-fini tal-attendibilita` taghhom.

Hekk ukoll fis-sistema guridika Taljana skond decizjoni tal-Qorti tal-Cassazione tal-25 ta' Mejju 2000, Numru 6877, jehtiegu wkoll tliet elementi precizi, u cjoe, li "(i) i fatti esposti sono veri, (ii) vi e` un interesse pubblico alla conoscenza del fatto u (iii) vi sia correttezza formale dell'esposizione che non travilichi lo scopo informativo". Anthony De Giovanni vs Mark Lombardo App.Inf. 24/11/2003.

Illi huwa hawnhekk illi zbalja l-appellanti. Dana ghaliex l-artikolu minnu redatt ghalkemm kellu bixra informattiva dwar il-fatt illi l-istazzjoni tar-radju immexxi mill-appellanti The Voice of the Mediterranean, kien gie taht l-iskrutinju tal-Awditur Generali, madanakollu imbaghad, meta ghamel referenza ghal-kuntratt moghti, volutament jew involutament espona fatti li kienu

inveritjieri jew "*misleading*". Tant hu hekk illi ftit tal-jiem wara saret rettifika tal-fatt ippubblikat fis-sens illi l-artikolista spjega illi l-kuntratt li inghata mill-istazzjoni ma giex iffirmat ma'iben l-appellat, izda ma' kumpanija lli kienet timpjegah. Dawn l-accertamenti l-appellanti messu ghamilhom sewwa qabel ma ippubblika l-artikolu u mhux wara u dana kif jirrikjedi gurnalizmu serju, izda ghazel li jibqa ghaddej biex johloq iktar sensazzjonalizmu u ippubblika fatti ghal kollox inveritjieri.

Illi skond is-sentenzi tal-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem:

"The essential function which the press fulfils in a democratic society is to act as a 'public watchdog' in imparting information of serious public concern (Goodwin v U K 27.3.1996). Although the press must not overstep certain bounds, in particular in respect of the reputation and rights of others, its duty is nevertheless to impart information and ideas on all matters of public interest (Jersild v Denmark 23.9.94, De Haes and Giljsels v Belgium 24.2.1997 ECHR). Article 10 of the European Convention on freedom of expression is applicable not only to information or ideas that are favourably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State or any sector of the population (Handyside v U K 7.12.76). Article 10 of the Convention does not guarantee a wholly unrestricted freedom of expression even with respect to press coverage of matters of serious public concern.

Under the terms of para 2 of the article, the exercise of this freedom carries with it "duties and responsibilities" (bhal f'dana l-kaz***) "for the protection of the reputation or rights of others". By reason of these "duties and responsibilities" inherent in the exercise of the freedom of expression, the safeguards afforded by Article 10 to journalists in relation to reporting on issues of general interest is subject to the proviso that they are acting in good faith in order to provide accurate and reliable information in accordance with the ethics of journalism" (Goodwin judgement u Fressoz and Roire judgment).***

Kwindi il-kwistjoni dwar jekk l-appellat jikkwalifikax bhala persuna pubblika u ghalhekk ghandux ikun soggett ghal kritika aktar harxa fuq l-agir tieghu, huwa ghal kollox irrilevanti billi gie stabbilit *a priori* u dana anke *ex admissis* mill-

appellanti stess illi l-fatti rappurtati minnu kienu zbaljati tant illi ftit jiem wara giet ippubblikata kjarifika fil-gazzetta The Maltatoday. Illi anke fir-rigward tal-kjarifika li saret mill-appellanti, u mhux apologija, kif allega fir-rikors ta'l-appell, din ma inghatax il-prominenza mehtiega u dan billi giet inserita fil-qiegh ta' faccata fil-gurnal f'kaxxa zghira, fejn reklam fil-vicin taghha inghata iktar prominenza minnha.

Premess dan allura anke it-tieni aggravvju imressaq 'il quddiem mill-appellanti, dwar l-apprezzament zbaljat maghmul mill-Ewwel Qorti huwa ukoll irrilevanti ghal ezitu ta' dana l-appell. Dan ghaliex huwa fatt stabbilit illi l-artikolista ippubblika fatti inveritjieri. Illi l-appellanti jipprova ighid illi il-fatt illi iben l-appellat kien impjegat ma' kumpanija li kienet qed toffri is-servizzi taghha lill-istazzjoni u mhux direttament mall-istazzjoni ghandu igorr fih l-istess implikazzjoni ghall-qarrej ordinarju. Dan huwa ragunament ghal kollox zbaljat. L-implikazzjoniji li kien igorr mieghu l-artikolu meta espona bhala fatt illi l-istazzjoni tar-radju kien ingagga direttament lil iben l-appellat b'kuntratt li jiswa Lm140000, meta dan ma kienx minnu, ma jista' qatt jigi ekwiparat mal-fatti kif sehhew fil-verita' u cioe' illi l-kuntratt kien gie moghti lill-kumpanija Cyberspace fejn *di piu* l-valur ta'l-istess kien ferm inqas minn dak mistqarr fil-pubblikazzjoni. Dan ghaliex bil-mod kif gie redatt l-artikolu inkriminanti kien hemm implikazzjoni illi iben l-appellat ibbenifika direttament meta inghata ammont konsiderevoli ta' flus minn fondi pubblici meta dan ma kienx minnu. Huwa dan il-fatt li l-artikolista ried igib a konjizzjoni tal-qarrejja tieghu, fatt lil kien ghal kollox infondat.

"***The question is not what the defendant intended, but what reasonable men, knowing the circumstances in which the words were published, would understand to be the meaning" – Gatley on Libel and Slander***.

Illi ghal dawn il-motivi, il-Qorti ma issib xejn x'ticcensura fl-apprezzament maghmul mill-Ewwel Qorti tal-provi migjuba quddiemha fis-sens tal-

motivazzjoni illi l-fatti fil-kitba nkriminanti ma kienux jirrispekkjaw il-verita`. Dan ghaliex kien bil-wisq evidenti li l-messagg li ried ighaddi l-appellanti lil qarrejja kien messagg ghal kollox zbaljat li kellu jikkjarifika ftit tal-jiem wara.

"Ifisser allura illi fejn jigi stabbilit illi l-fatt attribwit kien inkomplet jew addirittura inveritjier dan jaghti lok ghal lezjoni tar-reputazzjoni personali. Una volta, imbaghad, tigi provata l-lezjoni, d-dannu jitqies "in re ipsa"." – Bonello Dupuis vs Grixti Appell Inferjuri deciza 15/12/2003.

Illi ghalhekk jifdal sabiex jigi mistharreg l-ahhar aggravvju migjub 'il quddiem mill-appellanti dwar il-likwidazzjoni tad-danni maghmula mill-Ewwel Qorti. L-appellanti jargumenta illi l-appellat ma sofra l-ebda hsara bil-pubblikazzjoni mertu tal-kaz billi l-hsara kienet diga sehhet meta l-agir tieghu kien gie indagat mill-Awditur Generali. Illi l-Qorti tqies illi dan l-argument huwa wiehed fallaci. Dan ghaliex il-publikazzjoni bil-mod kif saret setghet taghmel iktar hsara lill-appellat gjaldarba huwa kien qieghed jigi sottopost ghall-iskrutinju pubbliku billi jigu addebitati lilu fatti inveritjieri meta dawk l-istess fatti kienu ghadhom qed jigu ezaminati. Illi ghalkemm il-Qorti hija tal-fehma illi l-appellanti ma ghandux ragun fl-argumenti migjuba 'il quddiem minnu in konnessjoni mal-likwidazzjoni tad-danni, madanakollu ghandu ragun f'punt wiehed u dan ghaliex il-Qorti ma tarax 'il ghala kellha issir distinzjoni bejn il-hsara maghmula bil-pubblikazzjoni ta' dan l-ewwel artikolu u dak tat-tieni wiehed, mertu tal-appell bin-numru 225/2006 li qed jigi deciz kontestwalment ma' dan l-appell, fuq il-bazi illi l-hsara kienet diga sehhet bil-publikazzjoni ta'l-ewwel artikolu. Dana ghaliex l-appellanti messu kellu zmien bizzejjed bejn il-pubblikazzjoni ta'l-ewwel artikolu fid-09 ta' Lulju 2006 u imbaghad it-tieni wiehed mertu ta' dana l-appell fit-23 ta' Lulju 2006 sabiex jaghmel l-accertamenti mehtiega, haga li baqa' ma ghamilx sabiex b'hekk kompla ighaddi messagg hazin lill-qarrejja tieghu ghad-detriment ta'l-appellat. Kwindi l-Qorti tara illi ghandha tvarja l-ammont ta' danni likwidati f'din il-vertenza u dana fl-

ammont ta’ €1000 ukoll, billi tqies illi id-danni ghandhom jigu stabbiliti f’ammont ugwali. Dan ghaliex il-hsara li saret kienet wahda u kienet tali illi setghet tigi evitata fit-tieni pubblikazzjoni bil-verifiki opportuni minn naha ta’l-appellanti.

Ghal dawn il-motivi il-Qorti qed tilqa’ biss l-ahhar aggravvju sollevat mill-appellanti u filwaqt li tirrespingi il-kumplament ta’l-aggravvji tistabilixxi illi d-danni illi ghandu ihallas l-appellanti ghandhom ikun ta’ €1000. Konsegwentement tikkundannah ihallas lill-appellat l-ammont hekk likwidat. L-ispejjez ta’ dina l-istanza ghandhom jigu sopportati mill-appellanti.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------